

Nr 770

Lag

om ändring i lagen (1919:293) om ändring i kommunal
och ecklesiastik indelning;*given Stockholms slott den 19 december 1969.*

Vi GUSTAF ADOLF, med Guds nåde, Sveriges, Gotes och Vendes Konung, gora veterligt: att Vi, med riksdagen¹, funnit gott att i fråga om lagen (1919:293) om ändring i kommunal och ecklesiastik indelning² förordna,

dels att 1 och 33 §§ skall upphöra att gälla,

dels att rubriken närmast före 33 § skall utgå,

dels att 14, 18, 38 och 41 §§ skall ha nedan angivna lydelse.

Till följd harav kommer lagen att ha följande lydelse från och med den dag då denna lag träder i kraft.

1 KAP.

Om ändring i kommunal indelning

*Inledande bestämmelser*1 §.³

2 §.

Om ändring i rikets kommunala indelning förordnar Konungen.

Därvid må två eller flera kommuner sammanläggas, del av kommun överföras till annan kommun, så ock eljest kommun upplösas eller ny kommun bildas.

2 a §.⁴

För varje län skall finnas en av Konungen fastställd plan, som utvisar den med hänsyn till befolkningsförhållandena och den ekonomiska utvecklingen ävensom de kommunala förvaltningsuppgifternas omfattning och beskaffenhet samt förhållandena i övrigt lämpligaste indelningen av landet i kommuner.

Förslag till sådan plan eller ändring därav upprättas av länsstyrelsen efter samråd med företrädare för kommunerna och de av kommunindelningsfrågor särskilt berörda myndigheterna i landet. Länsstyrelsen skall bereda kommunerna och landstingets förvaltningsutskott tillfälle att inom tre månader inkomma med yttrande över förslaget och efter utgången av denna frist översända förslaget jämte övriga handlingar i ärendet till Konungen.

Om förutsättningar för indelningsändring

3 §.

Kunna genom ändring i kommunal indelning vinnas fördelar för den kommunala förvaltningen eller lättnad eller utjämning i kommunala bördor

¹ Prop. 1969 63 och 129, KU 19, rskr 407.

² Lagen omtryckt 1957 282.

³ Paragrafen upphävd genom denna lag.

⁴ Paragrafen införd genom 1962 35

eller finnes ändringen främja den ekonomiska utvecklingen inom orten eller eljest medföra gagn, må om sådan ändring förordnas.

Motsätter sig kommun, som av ifrågasatt ändring i kommunal indelning beröres, sådan ändring eller villkor, som med densamma förbindes, och skulle ändringen eller villkoret finnas medföra avsevärd olägenhet för kommunen, må därom förordnas endast då ändringen finnes vara av betydande allmänt behov påkallad, såsom

då oregelbundenhet i rikets indelning eller annat förhållande vållar hinder eller olägenhet i allmänna ärendens behandling eller i tillgodoseende av kommunala behov,

eller viss kommunal uppgift av större vikt finnes vara eftersatt, så att avsevärd olägenhet därav uppkommit eller kan väntas uppkomma,

eller samhällets behov av utrymme för bostäder, industri eller annat dylikt ändamål icke kan inom samhällets område i erforderlig mån tillgodoses,

eller bestående indelning lägger hinder i vägen för den ekonomiska utvecklingen inom orten,

samt ändring i kommunal indelning prövas nödig för att undanröja eller avsevärt minska sålunda förefintligt missförhållande.

Om fördelning av tillgångar och förbindelser

4 §.

Då kommun sammanlægges med annan kommun, skola kommunens tillgångar och ansvarigheten för dess förbindelser tillkomma den ökade eller nybildade kommunen.

5 §.

Finnes inom område, som vid delning av kommun övergår till annan kommun, mark, som är utlagd till väg, gata, torg eller annan allmän plats, skall den förstnämnda kommunens rätt till sagda mark övergå till den kommun, inom vars område marken efter indelningsändringen kommer att ligga.

6 §.

Vid delning av kommun skola, där så finnes nödigt, de av indelningsändringen berörda kommunernas inbördes ekonomiska förhållanden i andra hänseenden, än i 5 § sägs, ordnas genom reglering, som fastställs av Konungen i samband med förordnande om ändringen; dock att reglering i visst avseende må kunna, där Konungen så bestämmer, senare verkställas i den ordning och enligt de grunder, som i förordnandet angivas.

Vid reglering, som i första stycket sägs, må kommunala tillgångar även som kommunala förbindelser tilläggas endera av de ändrade eller nybildade kommunerna eller mellan dem fördelas efter ty för fördelningen i dess helhet prövas skäligt med hänsyn till förhållandet i beskattningsföremål eller invånarantal mellan de områden, i vilka den äldre kommunen delats, eller till annat förhållande, som må anses bestämmande för vardera områdets andel i den äldre kommunens tillgångar och förbindelser.

Överflyttning eller uppdelning, som här avses, av kommunal förbindelse må ej ske med mindre vederbörande fordringsägare därtill lämnat samtycke.

7 §.

Vid fördelning av tillgångar och förbindelser bör såvitt möjligt iakttas, att fast egendom, som uteslutande eller huvudsakligen är avsedd till gagn

för visst område, jämte till egendomen hörande inventarier, tillagges den kommun, som området kommer att tillhöra,

samt att skuld, som vilar å egendom, som tilldelas viss kommun, till betalning övertages av samma kommun.

8 §.

Har vid fördelning av tillgångar eller förbindelser endera av de ändrade eller nybildade kommunerna övertagit större andel av tillgångarna eller förbindelserna än som med hänsyn till fördelningen i övrigt skäligen må anses belöpa å densamma, bör utjämning ske i penningar.

9 §.

Dar ej annat föranledes av stadgandet i 5 § eller blivit bestamt vid reglering, som i 6 § sags, gäller

att, då kommuns område ökas, kommunens tillgångar och ansvarigheten för dess förbindelser tillkomma den ökade kommunen,

samt att, då kommuns område minskas, kommunens tillgångar och ansvarigheten för dess förbindelser tillkomma den minskade kommunen

Om särskilt bidrag från en kommun till annan vid delning av kommun

10 §.

Varder genom indelningsändringen endera kommunens ekonomiska ställning försämrad, utan att sådant kan anses uppvägas av den befrielse från kommunala förpliktelser, som genom indelningsändringen vinnes, må genom reglering, som i 6 § sägs, den andra kommunen åläggas i skäligen mån bidra till bestridande av den förstnämnda kommunens utgifter. Detta bidrag må bestämmas att utgå på en gång eller under viss övergångstid

Lag samma vare, där kommun eljest till följd av indelningsändring har att till ordnande av sin förvaltning vidkännas kostnader, till vilka den andra kommunen skäligen finnes böra lämna bidrag.

Om indelningsändrings inverkan på kommunala stadgars giltighet

11 §.

Gälla inom kommun, som beröres av ändring i kommunal indelning, särskilda kommunala stadgar, vare dessa även efter ändringen i tillämpliga delar gällande inom samma område som förut, där ej i sammanhang med beslutet om ändringen eller sedermera i laga ordning annorledes förordnas

Om indelningsändrings ikraftträdande och åtgärder med avseende därå

12 §.

Ändring i kommunal indelning skall tråda i kraft vid det kalenderårs början, som Konungen bestämmer, dock icke tidigare än åtta månader efter det förordnande om ändringen meddelats.

13 §.

Sedan förordnande meddelats om ändring i kommunal indelning, skall under tiden innan ändringen träder i kraft den kommunala beslutanderätten utövas enligt den nya indelningen,

dock att i fråga om angelägenhet, som avser kommun enligt den äldre indelningen, sistnämnda indelning skall följas, intill dess den nya indelningen trätt i kraft.

14 §.¹

Kommunfullmäktige i kommun, vars område genom indelningsändring

¹ Paragrafen ändrad genom denna lag Senaste lydelse 1965: 595.

ökas eller minskas, skola företräda såväl den äldre som den ökade eller minskade kommunen, om Konungen ej bestämmer annat enligt 19 §.

Vidkommande sådan kommun äge Konungen, om förhållandena därtill föranleda, förordna, att samtliga kommunfullmäktiges och, om suppleanter för fullmäktige utsetts, suppleanternas uppdrag skola upphöra, då den nya indelningen träder i kraft, samt nytt val verkställas för tiden till utgången av det år, då allmänna val av fullmäktige nästa gång skola äga rum. Där sådant förordnande meddelats åligger det länsstyrelsen att snarast möjligt under året innan indelningsändringen träder i kraft och sist före den 1 juli, med tillämpning av vad om valdag är särskilt stadgat, bestämma vilken dag valet skall äga rum ävensom förordna person att kungöra första sammanträdet med fullmäktige och där föra ordet, till dess ordförande valts. Länsstyrelsen äger i samband därmed förordna om kommunens indelning i valkretsar och valdistrikt oberoende av eljest gällande bestämmelser om tid för meddelande av sådant förordnande.

Beträffande kommun, som ovan sägs, äge Konungen, om förhållandena därtill föranleda, ock förordna, att uppdragen för ledamöter och suppleanter i kommunstyrelsen och kommunens övriga nämnder eller i någon eller några av dem skola upphöra, då den nya indelningen träder i kraft, samt nytt val dessförinnan verkställas av de nya fullmäktige för tiden till utgången av löpande tjänstgöringstider.

15 §.

De utskylder till ändrad eller nybildad kommun, vilka året innan indelningsändringen träder i kraft beviljas att under det nästföljande året utgå, skola till utgörande fördelas å dem, som skulle under förstnämnda år varit till kommunen skattskyldiga, för den händelse den nya indelningen redan då varit i kraft.

Angående taxering, debitering av skatt samt beräkning av fordran å skatt hos statsverket i kommun, som beröres av ändring i kommunal indelning, är särskilt stadgat.

16 §.

Då kommuns område skall genom indelningsändring delas, skall vid upprättande av röstlängd för kommunen året innan ändringen träder i kraft iakttagas, att särskild längd upprättas för varje del.

17 §.¹

18 §.²

I nybildad kommun skall val av kommunfullmäktige och, om suppleanter skola utses, val av suppleanter förrättas så fort ske kan under året innan indelningsändringen träder i kraft. Om valet icke skall äga rum under år, då allmänna val av fullmäktige förrättas, skall det ej avse längre tid än till utgången av det år, då sådana allmänna val nästa gång skola äga rum.

Det åligger länsstyrelsen att snarast möjligt under året innan indelningsändringen träder i kraft och sist före den 1 juli, med tillämpning av vad om valdag är särskilt stadgat, bestämma vilken dag val av fullmäktige och, om suppleanter skola utses, val av suppleanter skall äga rum ävensom förordna person att kungöra första sammanträdet med fullmäktige och där

¹ Paragrafen upphävd genom 1946:490.

² Paragrafen ändrad genom denna lag. Senaste lydelse 1965:595.

föra ordet, till dess ordförande valts. Lansstyrelsen äger att i samband därmed förordna om kommunens indelning i valkretsar och valdistrikt oberoende av eljest gällande bestämmelser om tid för meddelande av sådant förordnande

Lansstyrelsen skall inom samma tid utse ledamöter och suppleanter i valnämnden för tiden till dess dylika bliva av fullmäktige valda.

I nybildad kommun skola kommunfullmäktige innan indelningsändringen träder i kraft förrätta val av kommunstyrelse och nämnder.

I fråga om beräklandet av tjänstgöringstid för fullmäktige och suppleanter i nybildad kommun skall så anses, som om tjänstgöringstiden börjat först med ingången av nästföljande året.

Valnämnd, som utses före den nya kommunindelningens ikraftträdande, skall genast trada i utövning av sin befattning med befogenhet att vidtaga sådana åtgärder, som erfordras i anledning av indelningsändringen.

19 §.¹

I samband med förordnande om ändring i kommunal indelning äger Konungen föreskriva, att beslutanderätten i kommunen enligt den nya indelningen skall utövas av sammanläggningsdelegerade till dess indelningsändringen träder i kraft. Om sådana delegerade finnas särskilda bestämmelser.

20 §.²

Då i anledning av ändring i kommunal indelning rostlängd, som för kommun upprättats, skall användas inom annan kommun, skall rostlängden av valnämnden i förstnämnda kommun för ändamålet tillhandahållas vederborande myndighet i sistnämnda kommun.

21 §.

Angående upprättande av taxeringslängder i kommun, som beröres av ändring i kommunal indelning, samt lämnande av underrättelser om taxeringen i sådan kommun gäller vad därom särskilt stadgas.

Om nybildad kommuns lånerätt

22 §.

Konungen må efter därom gjord framställning bestämma beloppet av den upplåning, som av nybildad kommun må beslutas utan underställning, intill dess den i 58 § kommunallagen i sådant hanseende meddelade bestämmelsen kan tillämpas.

Om särskild besvarsrätt

23 §.

Mot beslut, som, sedan Konungen förordnat om kommunal indelningsändring och innan densamma trätt i kraft, fattas inom av ändringen berörd kommun med tillämpning av den äldre indelningen, äge medlem av kommunen att föra talan jämval där han tilltror sig kunna visa, att beslutet strider mot de förutsättningar, på vilka förordnandet om indelningsändringen grundats, eller, även om så ej är förhållandet, att beslutet dock avser angelagenhet, vars ordnande skäligen bör tillkomma kommun enligt den nya indelningen

Rätt till klagan, som nu är sagd, tillkomme ock annan kommun, som av indelningsändringen beröres, så ock medlem av sådan kommun.

¹ Paragrafen införd genom 1965: 595. Förutvarande 19 § upphävd genom 1946: 490.
² Senaste lydelse 1964: 747

Om förfarandet

24 §.

Vill kommun eller medlem av kommun väcka fråga om ändring i kommunal indelning, som berör kommunen, ingive till kammarkollegium ansökan i ärendet. Vid ansökningen skall fogas den förberedande utredning, som sökanden kan vilja åberopa.

Sådan fråga kan ock väckas av kammarkollegium eller av länsstyrelsen genom anmälan hos kammarkollegium.

25 §.

Har fråga om ändring i kommunal indelning blivit väckt, skall utredning verkställas, där skäl därtill är.

Där kammarkollegium så prövar nödigt med hänsyn till ärendets omfattning och beskaffenheten av de frågor, som under utredningen kunna komma under övervägande, uppdrager kammarkollegium åt särskild utredningsman att verkställa utredningen. I annat fall besörjer kammarkollegium själv utredningen eller överlämnar åt vederbörande länsstyrelse att verkställa densamma; ägande länsstyrelsen att, där så finnes erforderligt, förordna utredningsman till sitt biträde.

26 §.

Utredning, som i 25 § sägs, skall avse alla på frågan inverkan omständigheter.

Därvid skall särskilt tillses, huruvida ifrågasatt ändring i kommunal indelning bör föranleda ändring jämväl i ecklesiastik, administrativ eller judiciell indelning, i vilket fall utredningen må utsträckas att avse även sådan indelning.

27 §.

Utredningsman äge befogenhet att hos vederbörande begära utlysande av eller själv utlysa sammanträden samt att från offentliga och kommunala myndigheter infordra de upplysningar eller av dem påkalla det biträde, som utan deras oskäligen betungande kan krävas.

Förekommer under utredningens gång anledning, att åt utredningen bör givas väsentligen annan eller större omfattning, än som i det åt utredningsmannen givna förordnande varit avsedd, eller yppas hinder mot ifrågasatt ändring eller annan omständighet, som skulle göra fortsatt utredning onyttig, har utredningsmannen att därom göra anmälan hos den myndighet, som honom förordnat.

28 §.

Föranleder utredningen, att ändring i kommunal indelning bör komma till stånd, skall förslag till ändringen ävensom till den ekonomiska reglering och de övriga villkor, vartill ändringen kan giva anledning, uppgöras.

Finnes ändring i kommunal indelning böra föranleda ändring även i annan indelning, skall förslag jämväl till sådan indelning uppgöras.

29 §.

Har utredning, som verkställts genom länsstyrelsen, slutförts, eller har därunder förekommit förhållande, som i 27 § andra stycket omförmäles, skall länsstyrelsen insända handlingarna i ärendet jämte eget utlåtande till kammarkollegium.

I ärende som utretts av kammarkollegium eller under dess inseeende, skall länsstyrelsens utlåtande infordras.

Finner kammarkollegium ändring i kommunal indelning icke böra komma till stånd, meddelar kammarkollegium beslut darom.

30 §.

I ärende angående ändring i kommunal indelning, som hanskjutes till Konungens avgörande, skall kammarkollegium avgiva utlåtande.

31 §.

Finner Konungen skäligt anbefalla utredning angående ändring i kommunal indelning, förordne Konungen om utredningen på sätt han finner lämpligt.

Om kostnad för utredning

32 §.

Kostnad för utredning, varom ovan förmales, må, efter ty darom förordnas av den myndighet, som besörjer utredningen, förskjutas av sökande, som i 24 § sågs, eller av allmänna medel.

Sökande, så ock, där på utredningen följer ändring i kommunal indelning, kommun, som av ändringen beröres, må, efter ty prövas skäligt, av den myndighet, som meddelar slutligt beslut angående den ifrågasatta indelningsändringen, förpliktas att helt eller delvis återgålda förskjuten utredningskostnad.

33 §.¹

2 KAP.

Om ändring i ecklesiastik indelning

34 §.

Med församling förstås i denna lag territoriell kyrkoförsamling.

35 §.

Om ändring i rikets indelning i församlingar förordnar Konungen. Därvid må två eller flera församlingar sammanläggas, del av församling överföras till annan församling, så ock eljest församling upplösas eller ny församling bildas.

36 §.

Vid ändring i församlingsindelning äge stadgandena i 4 och 6—10 §§ motsvarande tillämpning.

37 §.

Ändring i församlingsindelning skall träda i kraft vid det kalenderårs början, som Konungen bestämmer, dock icke tidigare än åtta månader efter det förordnande om ändringen meddelats.

38 §.²

Vid ändring i församlingsindelning äge stadgandet i 13 § motsvarande tillämpning i fråga om utövandet av församlings beslutanderätt.

Är i församling, vars område genom indelningsändring ökas eller minskas, beslutanderätten överlåten åt kyrkofullmäktige skola dessa företräda såväl den äldre som den ökade eller minskade församlingen. I fråga om sådan församling äge Konungen, om förhållandena därtill föranleda, förord-

¹ Paragrafen upphävd genom denna lag

² Paragrafen ändrad genom denna lag Senaste lydelse 1965 595

na, att samtliga fullmäktiges och, om suppleanter för fullmäktige utsetts, suppleanters uppdrag skola upphöra, då den nya indelningen träder i kraft, samt nytt val verkställas för tiden till utgången av det år, då allmänna val av fullmäktige nästa gång skola äga rum. Där sådant förordnande meddelats åligger det länsstyrelsen att snarast möjligt under året innan indelningsändringen träder i kraft och sist före den 1 juli, med tillämpning av vad om valdag och fullmäktiges antal är särskilt stadgat, bestämma vilken dag valet skall äga rum och huru många fullmäktige skola utses ävensom förordna person att kungöra första sammanträdet med fullmäktige och där föra ordet, till dess ordförande valts. Länsstyrelsen beslutar samtidigt om suppleanter för fullmäktige skola utses. Länsstyrelsen äger i samband med beslut som nu sagts förordna om församlingens indelning i valkretsar och valdistrikt oberoende av eljest gällande bestämmelser om tid för meddelande av sådant förordnande. Väljas nya fullmäktige, övertaga de omedelbart efter valet de uppgifter som tillkomma dem.

Beträffande församling, som ovan sägs, äge Konungen, om förhållandena därtill föranleda, ock förordna, att uppdragen för ledamöter och suppleanter i församlingens kyrkoråd och övriga nämnder eller i någon eller några av dem skola upphöra, då den nya indelningen träder i kraft, samt nytt val verkställas å kyrkostämman eller, där församlingens beslutanderätt är överlåten åt kyrkofullmäktige, av de nya fullmäktige för tiden till utgången av löpande tjänstgöringstider. Kyrkoråd och övriga nämnder, som utses före den nya församlingsindelningens ikraftträdande, skola genast träda i utövning av sina befattningar med befoget att vidtaga sådana åtgärder, som erfordras i anledning av indelningsändringen.

39 §.

I fråga om de avgifter till ändrad eller nybildad församling, vilka året innan ändringen träder i kraft beviljas till täckande av nästföljande årets utgifter, äge vad i 15 § första stycket är stadgat om kommun motsvarande tillämpning.

Angående taxering, debitering av skatt samt beräkning av fordran å skatt hos statsverket i församling, som beröres av ändring i ecklesiastik indelning, är särskilt stadgat.

40 §.

Vad i 16 och 20 §§ är stadgat angående upprättande av röstlängd för kommun och om tillhandahållande av röstlängd skall äga motsvarande tillämpning i fråga om församling.

41 §.¹

I nybildad församling, där beslutanderätten skall överlåtas åt kyrkofullmäktige, skall val av fullmäktige och, om suppleanter skola utses, val av suppleanter förrättas så fort ske kan under året innan indelningsändringen träder i kraft. Om valet icke skall äga rum under år, då allmänna val av fullmäktige förrättas, skall det ej avse längre tid än till utgången av det år, då sådana allmänna val nästa gång skola äga rum. Bildas ny församling av församlingar som utgöra samfällighet med uppgift att handha alla ekonomiska församlingsangelägenheter, äger Konungen förordna att samfällighetens fullmäktige skola vara fullmäktige i den nybildade församlingen.

Om annat ej följer av förordnande enligt första stycket, åligger det dom-

¹ Paragrafen ändrad genom denna lag. Senaste lydelse 1965: 595.

kapitlet att snarast möjligt under året innan indelningsändringen träder i kraft och sist före den 1 juli förordna person att hålla kyrkostamma eller sammanträd med kyrkofullmäktige för val av ordförande och vice ordförande samt kyrkoråd. Inom samma tid skall domkapitlet, om kyrkoherde annu ej finnes, förordna präst att vara ledamot av kyrkorådet intill dess kyrkoherde tillträtt.

För val av fullmäktige och, om suppleanter skola utses, val av suppleanter i nybildad församling åligger det länsstyrelsen att inom tid som i andra stycket sågs, med tillämpning av vad om valdag och fullmäktiges antal är särskilt stadgat, bestämma vilken dag valet skall äga rum och huru många fullmäktige skola utses. Länsstyrelsen beslutar samtidigt om suppleanter för fullmäktige skola utses. Länsstyrelsen äger att i samband med beslut som nu sagts förordna om församlingens indelning i valkretsar och valdistrikt oberoende av eljest gallande bestämmelser om tid för meddelande av sådant förordnande.

I nybildad församling må under året innan indelningsändringen träder i kraft kyrkoråd och övriga nämnder i församlingen väljas oberoende av eljest gallande bestämmelser om tid för dylikt val.

I fråga om beräkningstid för fullmäktige och suppleanter samt ledamöter och suppleanter i kyrkoråd och övriga nämnder i nybildad församling skall så anses, som om tjänstgöringstiden börjat först med ingången av nästföljande året.

Fullmäktige skola omedelbart efter valet övertaga handhavandet av dem tillkommande uppgifter; och skola jämval kyrkoråd och övriga nämnder, som utses före den nya församlingsindelningens ikraftträdande, genast träda i utövning av sina befattningar med befogenhet att vidtaga sådana åtgärder, som erfordras i anledning av indelningsändringen

42 §.

Stadgandet i 22 § skall hava motsvarande tillämpning i fråga om församling, intill dess den i 66 § lagen om församlingsstyrelse meddelade bestämmelsen om lån, som må beslutas utan underställning, kan tillämpas.

43 §.

Stadgandet i 23 § äge motsvarande tillämpning angående beslut i församling

44 §.

I fråga om förfarandet i arende angående ändring i församlingsindelning samt kostnad för utredning i sådant arende skola stadgandena i 24—32 §§ i tillämpliga delar lända till efterrättelse med iakttagande,
att vad i nämnda paragrafer sägs om kommun och medlem av kommun skall gälla församling och medlem av församling,
att domkapitlet skall äga samma befogenhet att väcka fråga om ändring i församlingsindelning som länsstyrelsen,
att utredning, som har avses, skall äga rum under vederbörlig samverkan med domkapitlet,
samt att särskild utredningsman jämval skall äga befogenhet att hos vederbörande begära utlysande av kyrkostamma.

Denna lag¹ träder i kraft den 1 januari 1971. De nya bestämmelserna tillämpas dock dessförinnan i fråga om val som avser tid efter utgången av år 1970.

Det alla som vederbör hava sig hörsamligen att efterrätta. Till yttermera visso hava Vi detta med egen hand underskrivit och med Vårt kungl. sigill bekräftat sålitt.

Stockholms slott den 19 december 1969.

GUSTAF ADOLF

(L. S.)

(Civildepartementet)

SVANTE LUNDRVIST

